

Gençlerde Dijital Flört Şiddetinin Toplumsal Cinsiyet Algısı ve İnternet Bağımlılığı ile İlişkisi

The Relationship of Digital Dating Violence in Young People with Gender Attitudes and Internet Addiction

Gamze Kaplan* M. Serhat Öztürk**

Öne Çıkanlar:

- Ülkemizde yeterince araştırılmamış bir konu olan dijital flört şiddetinin gençler arasındaki durumu ele alınmıştır.
- Dijital flört şiddetine maruz kalma ile bu şiddeti uygulama arasında ilişki olduğu gözlemlenmiştir.
- Kontrol ve izleme boyutunun puan ortalaması ise doğrudan saldırganlık boyutunun puan ortalamasından yüksektir.
- Şiddetin uygulayıcılığı ile internet bağımlılığı ve toplumsal cinsiyet algısı arasında da ilişki vardır.

Öz: Gençler hayatlarının her alanında olduğu gibi flört ilişkilerinin çeşitli aşamalarında da internet ve teknolojik aletlerden yararlanmaktadır. Flört ilişkilerindeki internet ve teknolojinin yaygın kullanımı ilişkinin her iki tarafını şiddet ve istismara varabilecek sonuçlara da sürükleyebilmektedir. Bu durumdan kaynaklı olarak çalışmanın temeli, flört ilişkisindeki tarafların dijital yol ve araçlarla birbirlerine şiddet uygulama hali olan dijital flört şiddeti etrafında konumlanmıştır. Çalışmanın yürütülmesindeki amaç ise gençlerin dijital flört şiddetinin mağdur ve uygulayıcı olma durumlarının toplumsal cinsiyet algısı, internet bağımlılığı ve sosyo-demografik değişkenler ile ilişkisinin ele alınıp araştırılmasıdır. Araştırmanın örneklemini 18-29 yaş arasında bulunan, Ankara ilinde yaşayan ve daha önce en az bir kez flört etme deneyimi olan 476 genç oluşturmaktadır. Araştırma çıktılarına göre, dijital flört şiddetinin mağdur ve uygulayıcılığı arasında ilişki vardır. Bunun yanı sıra toplumsal cinsiyet algısı ve internet bağımlılığı ile dijital flört şiddetinin uygulayıcısı olma durumu arasında da anlamlı ilişki bulunmuştur. Araştırma kapsamında yapılan analizlerde dijital flört şiddetinin kontrol ve izleme davranışının puan ortalaması, doğrudan saldırganlığın puan ortalamasından yüksektir.

Anahtar Kelimeler: Flört Şiddeti, Gençlik, Toplumsal Cinsiyet, İnternet.

Highlights:

- The current situation of digital dating violence among young people, which is an insufficiently researched topic in our country, has been addressed.
- A relationship has been observed between experiencing digital dating violence and perpetrating such violence.
- The average score of the control and monitoring dimension is higher than the average score of the direct aggression dimension.
- There is also a relationship between perpetration of violence, internet addiction, and gender perception.

* Uzman, gamzekaplan@hacettepe.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9559-4451

** Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Gençlik Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, sozturk@hacettepe.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7285-983X

Abstract: Young people use the internet and technological devices at various stages of dating relationships as they do in every aspect of their lives. The widespread use of the internet and technology in dating relationships can lead to violence and abuse on both sides of the relationship. Due to this situation, the study focuses on digital violence in dating relationships, i.e., the condition where parties in a relationship inflict violence on each other using digital means and tools. The aim of the study is to examine the relationship between the victim and perpetrator status of digital dating violence among young people with gender perceptions, internet addiction and socio-demographic variables. The study sample consists of 476 young people aged 18-29, living in Ankara province with at least one previous dating experience. According to the research findings, there is a relationship between victimization and perpetrators of digital dating violence. In addition, a significant relationship is found between being a perpetrator of digital dating violence and gender perceptions and internet addiction. In the analyses conducted as part of the research, the mean score of controlling and monitoring behavior in digital dating violence is higher than the mean score of direct aggression.

Keywords: Dating Violence, Youth, Gender, Internet.

Summary

The fact that violence has existed for centuries makes it necessary to study it on different groups. On the other hand, violence can be defined in different ways depending on who it is directed against and how it is used. If we look at dating violence, which is one of the types of violence, then although it mostly occurs among adolescents and young people, it is as common as other types of violence, such as domestic violence and violence against children (Set, 2020: 450). Dating violence, which is an important issue in young peoples relationships with peers with whom they build intimacy and emotional bonds, is the subject of the study. Digital dating violence, which is a type of dating violence due to the intertwining of types of violence, is the focus of the study.

Digital dating violence can be defined as "controlling, harassing, stalking and abusing one of the partners using technology and social media" (Zweig, Dank, Lachman & Yahner, 2014: 1306). Examples of such coercive or controlling behavior include controlling and monitoring a partner's mobile phone or online accounts, isolating them or preventing them from using technology to communicate with someone else (Stonard, 2019).

In the study on digital dating violence, the Cyber Dating Abuse Scale, the Gender Perception Scale and the Young Internet Addiction Test Short Form were administered to 476 young people aged 18-29, living in Ankara province with at least one previous dating experience. Each item of the cyber dating abuse scale was repeated for the perpetrator and victim of digital dating violence. In addition, in the cyber dating abuse scale developed by Borrajo et al. (2015b), the dimension aimed at harming the partner or ex-partner was called "direct aggression", and the

dimension covering situations related to control of the partner and invasion of privacy was called "control/monitoring". Consequently, there are 4 dimensions in the cyber dating violence scale, namely direct aggression, control and monitoring as a means of violence, and direct aggression as a means of violence. These dimensions were expressed as being a victim of direct aggression; the perpetrator of direct aggression, being the perpetrator of control and monitoring behaviour, and a the victim of control and monitoring behaviour.

When the mean scores for control and monitoring behaviour and direct aggression were examined regardless of whether one was a victim or perpetrator of digital dating violence, it was found that the mean score of control and monitoring behaviour was higher than the mean score for direct aggression behaviour. In other words, control and monitoring behaviour is higher than direct aggression for any victim or perpetrator of digital dating violence. Borrajo et al. (2015a) also found that control and monitoring behaviours were more common than direct aggression, and interpreted that it is a common thought that young people often interpret violent behaviour in dating relationships as a sign of love from their partner.

A positive relationship between the victim of controlling and monitoring behaviour and the perpetrator of controlling and monitoring behaviour and the perpetrator of direct aggression indicates that there is a relationship between the victim and the perpetrator of violence. This can also be interpreted to mean that the relationship between the victim and the perpetrator is a risk factor for each other. To be more precise; being a victim of digital dating violence can be a risk factor for perpetrating it.

A negative correlation was found between gender perception and the perpetrator of controlling and monitoring behaviour, as well as the perpetrator being a practitioner of direct aggression. There is a relatively high and negative correlation between gender perception and perpetrator of controlling and monitoring behaviour, as well as the perpetrator of direct aggression. This situation can be interpreted as an increase in digital dating violence with a decrease in gender perception. In the study conducted by Reed, Ward, Tolman, Lippman, and Seabrook (2021), it was found that the development and endorsement of thoughts about gender under the influence of patriarchal culture increased the perpetration of digital dating violence among young women and men. At the end of the study, the researchers stated that the beliefs developed through gender, rather than the gender of the perpetrator of digital dating violence, made the use of the internet and technology in the relationship problematic.

Giriş

Şiddetin varlığını yüzyıllardır sürdürmesi, onun farklı gruplar üzerinde de araştırılmasını elzem kılmaktadır. Öte yandan şiddet yöneldiği kişiye ve uygulanış biçimine göre farklı şekillerde tanımlanabilir. Şiddet türlerinden birisi olan flört şiddetine bakıldığı zaman, yoğunlukla ergen ve gençler arasında görülse de diğer şiddet türleri olan aile içi şiddet ve çocuğa yönelik şiddet gibi yaygın görülür (Set, 2020: 450). Burada bahsi geçen gençlerin yakınlık ve duygusal paydaşlık kurdukları akranları ile ilişkilerinde önemli bir konu olan flört şiddeti çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Şiddet türlerinin iç içe geçme halinden kaynaklı olarak da flört şiddetinin bir türü olan dijital flört şiddeti ise çalışmanın odak noktasıdır.

Flört şiddeti duygusal ilişki içerisindeki partnerler arasında gelişebilen bir şiddet türü olarak tanımlanabilir. Flört şiddeti aile içi şiddet olarak tanımlanan evlilik içerisinde gelişen şiddetten daha çok ergenlerde ve üniversite öncesi döneme denk gelen evlilik öncesindeki flört ilişkilerinde gözlemlenir. Flört şiddeti ile gençlerin bu şiddeti deneyimlemesi oldukça önemlidir çünkü gençliğin yaşadıkları şiddetin farkında olmamaları, şiddet ile başa çıkma mekanizmalarını bilmemeleri ve flört ilişkisi içerisinde olduğu partnerine karşı hissettiği sevgiden dolayı yaşadıklarını şiddet olarak tanımlamaması gençleri flört şiddetine karşı riskli bir noktada konumlandırır (Ayyıldız ve Taylan, 2018; Aslan, Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Erdost ve Temel, 2008). Türkiye’de flört şiddeti ile alakalı birçok çalışma (Akcan, 2020; Palabıyık, 2019; Taşdemir, Yetkin ve Karakuş, 2022) yürütülmüş olup, 2000’li yıllar ile flört şiddeti literatürde kendine yer bulmuştur. Ancak flört şiddetinin bir türü olan dijital flört şiddeti dünya ölçeğinde araştırılmış olsa da Türkiye’de ele alınması sınırlı kalmıştır.

Dijital flört şiddeti, “teknoloji ve sosyal medya aracılığıyla partnerlerden birinin diğerini kontrol, taciz, takip etme ve istismar etmesi” (Zweig, Dank, Lachman & Yahner, 2014: 1306) olarak ifade edilebilir. Flört şiddetinde, fiziksel müdahalelerin asıl şiddet unsuru olarak tanımlanması ve algılanması kabul görse de, Makepeace’e (1981) göre fiziksel şiddet örneği olan tokat veya tekme atma davranışlarının yanı sıra kıskanma, taciz, rahatsız etme, kısıtlayıcı davranışlarda bulunma, istenmediği halde zorla davranışlarını yönlendirme gibi unsurlarda flört şiddetine dâhildir. Dijital flört şiddetinde de benzer şekilde partnerler arasında gelişen flört ilişkisinde, internet ve teknolojik araç kullanımı ile partnere yönelik fiziksel olmayan dijital araçlar ile sağlanan kontrol/izleme ve saldırganlık gibi davranışlar oluşabilir ve bu dijital araçlar ile gelişen müdahaleler de şiddet olarak tanımlanır. Partnerinin mobil ya da çevrimiçi hesaplarını kontrol ve izleme yoluyla partnerini izole etmek ya da başkası ile iletişim kurmasını engellemek amacıyla teknoloji kullanımını engellemesi bu zorlayıcı veya kontrol edici davranış şekillerine örnek olarak verilebilir (Stonard, 2019).

Gençliğin dijital flört şiddetinde edindiği yer ise bazı sebeplerden dolayı ayrı bir öneme sahiptir. Bu sebeplerden ilki gençliğin, diğer yaş gruplarına kıyasla teknoloji kullanımında önde gelmesidir. Gençlerin günlük aktiviteleri ve sosyal dünyaları, cep telefonu kullanmak, anlık mesajlaşmaya katılmak, çevrimiçi videoları izlemek/oluşturmak ve sosyal ağ web sitelerine bağlanmak gibi yeni medya uygulamaları etrafında şekillenir (Rideout, Roberts, ve Foehr, 2005). Bunun yanı sıra gençler arasında internet ve teknolojik araç kullanımı romantik ilişki içerisinde de sıklıkla tercih edilmektedir. Yakın ilişkiler, daha önce yüz yüze iletişim yolu ile geliştirilirken, artık sosyal medya ilişkilerin başlaması, sürdürülmesi ve anlaşılması için önemli bir alan haline gelmiştir (Reed, Tolman ve Safyer, 2015). Gençlerin internet ve teknolojik araçları bu denli yaygın kullanmaları, onları bu araçların neden olabileceği olumsuz etkilere karşı da savunmasız bırakabilir. Nitekim internet ve teknolojik araçların gençlerin hayatında strese ve çatışmalara neden olabileceği gözlemlenmiştir. İnternet kullanımının sağladığı iletişim kurabilme imkânı, gençlerin birbirleriyle ilişkilerini başlatmaları, sürdürmeleri ve ilerletmeleri için bir araç haline gelirken, aynı zamanda bu teknoloji gençleri daha erişebilir ve dolayısıyla da kişilerarası izinsiz rahatsız etme ve kontrol edici davranışlara da açık hale getirir (Burke vd., 2011). Bu durum flört ilişkileri için de geçerlidir. Örneğin; Draucker ve Martsolf'un (2010) çalışmasında gençlerin romantik ilişki başlatmak ve sürdürmek için teknolojiyi kullandıklarını ama aynı zamanda mesajlaşma yoluyla iletişimin tartışma ve kontrol davranışlarına da yol açtığını bulmuşlardır. Draucker ve Martsolf (2010), iletişim teknolojileri ile; romantik ilişkilerde sınırların, çatışma ve şiddet için verimli bir zemin sağlayacak şekilde yeniden tanımlandığını, partnerlerin cep telefonları veya diğer iletişim teknolojisi yolları ile sürekli birbirlerine ulaşabildiklerini, elektronik olarak kaydedilen sesli ve yazılı mesajların partnerleri tarafından incelenmesine açık olduğunu, eski bir partneri olsa da istenmeyen bir şekilde sosyal medya siteleri aracılığı ile mesaj göndererek kolayca ulaşabilmelerine imkân sağladığını belirtmişlerdir.

Dijital flört şiddetinin gençlerin ilişkilerinde önemli olmasının bir diğer sebebi ise, aşka ve sevgiye dair gençler arasında yaygın olan inanışlardır. İlişki içerisinde gençlerin aşk hakkındaki gerçekçi olmayan, kısıtlayıcı, sınırlar koyucu, kontrol edici davranışları sevginin yansıması olarak görmeleri onları şiddete karşı savunmasız bırakabilir. Bu çarpıtılmış düşünceler ya da inanışlar gençler tarafından kıskançlığın sevginin işareti olduğuna ya da sosyal medya şifrelerini isteyip, arkadaş listelerini kontrol etmenin ilişki içerisinde normal kabul edilmesine neden olabilir (Borrajo, Gámez-Guadix ve Calvete, 2015a).

Öte yandan dijital flört şiddetinin gençler için önemli olmasının sonraki sebebi ise teknolojinin ve dolaylı olarak internet kullanımının yaratmış olduğu mekân ve zaman fark etmeksizin gözetleme ve kontrol etmeye imkân tanınmasıdır. Dijital flört şiddetinin mağduru,

şiddetin uygulayıcısı ile fiziksel olarak aynı alanda bulunmadan 7 gün 24 saat boyunca bu şiddetin hedefinde olabilir ve kendilerini bu şiddetten ve şiddetin uygulayıcısından kurtarmakta zorluk çekebilir (Stonard, Bowen, Walker, ve Price, 2017; Ouytsel, Walrave, Ponnet, ve Temple, 2016; Borrajo, vd., 2015). Bu durum ile bağlantılı olarak değinilmesi gereken bir diğer konu ise dijital ortamın anında ve kolay bir şekilde partnerlere sağladığı ulaşım imkânıdır. Bunun sonucu olarak dijital ortamın flört ilişkisi içerisindeki partnerlerin nerede buldukları yani konum bilgisi dâhil günlük aktiviteleri ile ilgili davranışlarının izlenmesini arttırıp kolaylaştırabilen bir imkân sunması ile sürekli bir iletişim sağlaması da dijital flört şiddetinin gençler açısından önemli bir konu olmasının bir diğer sebebidir (Johnson, 2017).

Stonard'ın (2019) dijital flört şiddetini TADVAA (Technology-Assisted Adolescent Dating Violence and Abuse) olarak tanımladığı çalışmasının sonunda tipik dijital flört şiddeti davranışları 12 grupta toplanmıştır. Bunlar:

- Aşağılayıcı, kaba veya rencide edici yorumlar,
- Partneri aşağılamak veya küçük düşürmek,
- Partnerin kişisel bilgilerini veya fotoğraflarını paylaşmak/dağıtmak,
- Partneri tehdit etmek,
- Partnerin nerede olduğunu kontrol etmek,
- İstenmeyen cinsel ilişkiye girme baskısı,
- İstenmeyen cinsel içerikli mesaj almak,
- Partnerinin mesajlarını, arkadaş listesini veya kimlerle iletişime geçtiğini kontrol etmek,
- Partnerinin şifrelerini talep etmek,
- Partnerinin çevrimiçi hesaplarından ya da telefonundan iletişime geçenleri veya arkadaşlarını silmek,
- Partnerin mesajlarına cevap vermemenin yarattığı kaygı

Dijital flört şiddetinin gerçekleştiği teknolojik araçlara bakıldığında zaman cep telefonları, bilgisayar, sesli mesajlar, resimli mesajlar, görüntülü sohbet, web site veya blog, e-posta, sosyal ağ siteleri (Facebook, Instagram, Whatsapp, Twitter vb.) ile karşılaşılabılır. Korchmaros ve diğerlerine (2013) göre özellikle cep telefonlarının neredeyse sürekli ve anında bir erişim sağlaması nedeniyle dijital flört şiddeti ile alakalıdır. Dijital flört şiddetinin gerçekleşmesinde tek bir teknolojik araç ve yöntem tabii kalınmadığı birçok yöntem ve aracın aynı şiddet öyküsü içerisinde farklı zaman, olay ve formları içerisine alarak gerçekleşebilmesi de söz konusudur. Draucker ve Martsolf'un (2010) dijital flört şiddetini nitel olarak inceledikleri çalışmada bir görüşmeci, reddettiği eski partnerinin intikam almak için Facebook hesabını çaldığını bildirirken, tehdit edici mesajlar aldığını ve bu süreçte kendisine yönelik sözel hakaret içeren kısa mesajların eski partneri tarafından gelmeye de devam ettiğini belirtmiştir.

Dijital flört şiddeti ile ilgili literatür yeni ortaya çıkıyor olsa da dijital flört şiddetinin ergenler ve gençlerde daha fazla görüldüğü ve birçok farklı davranışı kapsadığı, bu konuda yapılan

çalışmalar sayesinde bilinmektedir. Biraz daha genç bir nüfus arasında, her 4 lise öğrencisinden 1'inin (%26) dijital flört şiddetinin mağduru olduğu ve kadınların özellikle cinsel dijital flört şiddeti konusunda erkeklerden daha yüksek oranda mağdur bildirimini yaptıkları görülmüştür (Zweig vd., 2013). 2010'lu yıllarda Facebook özelinde flört ilişkisi içerisinde sosyal medya kullanımının etkilerinin incelendiği çalışmalardan birini gerçekleştiren Darvell, Walsh ve White (2011), flört ilişkisi içerisinde Facebook kullanımının yarattığı izleme davranışını araştırdıklarında gençlerin %36'sının Facebook üzerinde geçmiş bir hafta içerisinde partnerini izleme davranışı sergilediklerini bulmuşlardır. MTV (2011) tarafından yürütülen çalışmada ise gençlerin %41'nin hayatları boyunca en az bir dijital flört şiddeti örneğini deneyimledikleri tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında dijital flört şiddeti ile ilişkili olabileceği iki farklı etken ya da değişken ön görülmüştür. Bunlardan ilki dijital flört şiddetinin internet ortamında gelişmesi, araştırma evrenini gençlerin oluşturması, riskli bir davranışın başka bir riskli davranış ile ilişkisinin var olup olmadığını öğrenebilmek gibi sebepler ile internet bağımlılığı seçilmiştir. Dijital flört şiddetinin temelinde bir şiddet davranışı içermesi, flört gibi sosyal ilişkilerde gerçekleşmesinden dolayı toplumsal cinsiyete dair güdülen inanış ve algıların araştırılmasında itici güç olmuştur. Toplumsal cinsiyet sisteminin yaratmış olduğu iktidar ilişkileri, flört ilişkisinin her alanında kendine yer bulabildiği (Aslan vd., 2008) gibi ilişkinin dijital alanında da kendisini var edebilir. Öte yandan literatürde toplumsal cinsiyete dair açıklamalar dijital flört şiddetini anlamada yol gösterici olabilir.

Biyolojik cinsiyet, kişinin biyolojik özellikleri doğrultusunda tanımlanan cinsiyetini ifade ederken; toplumsal cinsiyet, cinsiyetin kültürel ve sosyal boyutları ile şekillenen tarafıdır. Toplumsal cinsiyet kavramı, özü itibarıyla cinsiyetler üzerine kurulmuş toplumsal yapı ve ilişkilerin sonucudur (Bora ve Üstün; 2005).

Toplumsal cinsiyet ile gelişen tutum ve davranışların, şiddetin gerçekleşmesinde ve gerekçelendirilmesinde büyük önemi vardır. Bu durumu Köseoğlu (2018: 86), *“bütün bu kalıp yargılarla sosyalleşen kadın ve erkek, aralarındaki ilişkiyi de çok da bilinçli olmayarak bu kalıplar üzerine kurar”* şeklinde açıklar. Bununla paralel olarak toplumsal cinsiyete dair gelişen kalıp yargılar flört ilişkisi içerisindeki gençler tarafından da hayat bulup, bu rol kalıp yargıları çerçevesinde flört ilişkilerini kurgular. Flört şiddetinin toplumsal cinsiyet ile ilişkili olarak ortaya çıktığını belirten feminist hareket de flört şiddetinin erkeğin egemen olduğu ve toplumsal cinsiyet rolleri ile sosyalleşme yoluyla sürdürülen bir sosyal bağlam olduğunu ileri sürer. Bu bakış açısına göre genç erkekler flört şiddetini genç kadınları kontrol etmek için araçsallaştırarak kullanma eğiliminde olarak sosyalleşirler (Próspero, 2007). Erkeği flört ilişkisi içerisinde sevgisinden dolayı

kıskanç, otoriter ve güçlü olarak konumlandırılan toplumsal cinsiyet kalıp yargıları kendisini dijital flört şiddetinin; sosyal medya hesap şifrelerinin alınması ya da paylaşılması, nerede ve kiminle olduğunun bilgisinin kontrol edilmesi, sosyal medyadaki arkadaş listesinin takip edilmesi örnekleri ile yeniden yaratır. Aşk ve sevgiye dair toplumsal cinsiyetin geliştirdiği kalıp yargılar, dijital ortamda flört ilişkisinin taraflarını, dijital şiddet ile birlikte sevgiye ilişkin duyguların suistimal edilmesine neden olur (İpek, 2020).

Dijital flört şiddeti ile ilgili bilinç yükseltme çalışmaları ve araştırmalar yurtdışında yaygın olarak yapılmakla birlikte Türkiye’de bu konu atıl kalmıştır. Bu durumdan kaynaklı olarak da çalışmanın yürütülmesinde öncelikli amaç dijital flört şiddetinin mağdur ve uygulayıcılığının gençler arasında mevcut durumunu ortaya koymaktır. Öte yandan bu çalışma ile dijital flört şiddetinin gençlerin toplumsal cinsiyet algıları ve internet bağımlılıkları ile ilişkisinin araştırılması da amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma verilerinin toplanması sürecinde; Hacettepe Üniversitesi Etik Kurul izni 26 Kasım 2021 tarihinde alındıktan sonra Aralık 2021-Ocak 2022 tarihleri arasında Ankara ilinde yaşayan ve gönüllü olan genç katılımcılarla yüz yüze anket yolu ile veri toplama tekniğinden faydalanılmıştır. Çalışma grupları oluşturulurken ise kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi, yakın çevrede bulunan ve ulaşılması kolay, elde mevcut ve araştırmaya katılmak isteyen (gönüllü) bireyler üzerinde yapılan bir örnekleme yöntemidir (Erkuş, 2013). Genç yaş aralığının belirlenmesinde ise Eurostat (2019) tarafından belirlenen (16-29) yaş aralığı alınmış ancak ulaşılabilirlik açısından 18 yaş üstü gençlerle görüşmeler yapılmıştır. 18-29 yaş aralığında bulunan 476 gencin dijital flört şiddetinin uygulayıcısı ve mağduru olma durumları; internet bağımlılığı, toplumsal cinsiyet algısı ve sosyo-demografik değişkenler ile ilişkisi önceliğinde araştırılıp incelenmiştir. Bu amaçla gençlere dijital flört şiddetinin uygulayıcısı ve mağduru olma durumlarına dair belirli ifadeler yöneltilmiş ve katılımcılardan bu ifadeleri mevcut ya da geçmişte yaşadıkları tüm flört ilişkilerini dikkate alarak değerlendirmeleri istenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmaya dâhil olan katılımcıların yaş verileri 18-21, 22-25 ve 26-29 gruplarına ayrılmış olup sırası ile yaş gruplarının yüzdelik bilgilerinin ise; %59,1, %30,6, %10,3 olmakla birlikte %36,8’i erkek, %63,2’si ise kadındır. Katılımcılardan eğitim durumlarına dair bildirim istendiğinde ise yüksek oranda (%89,3) üniversite cevabı verilmiştir.

Katılımcıların ilişki durumlarına dair yöneltilen sorunun bulgusunda, gençlerin %58'inin ilişkisi olmadığı ve %42'sinin de devam eden ilişkisi olduğu görülmektedir. Katılımcıların bir flörtü olması durumunda ailelerin vereceği tepkiye yönelik soru da ise en fazla oranda (%58,0) "bildiklerinde doğal karşılarlar ve tanışmak isterler." cevabı ile en az oranda (%0,8) "bildiklerinde görüşmeme izin vermezler." cevabının verildiği belirlenmiştir. İlgili soruya "bu tarz ilişkileri sevmedikleri için haber vermem." şeklinde cevap verenlerin oranı %22,7 olmakla birlikte; "çok sevinirler ve mutluluğumu ailemle paylaşıyorum." olarak yanıtlayanlar ise %18,5 oranındadır.

Gençlerin mevcut ya da daha önceki partnerleri ile görüşme sıklığının öğrenilmesinin amaçlandığı soruya; %33,8'nin "gün aşırı görüşürüz" şeklinde cevap verdiği ve bunu %28,4 ile "haftada bir görüşürüz", %25,2 ile "her gün görüşürüz" ve %12,6 oranında "ayda bir görüşürüz" yanıtının takip ettiği bulunmuştur. Gençler partnerleri ile en fazla 2 saat (%37) ve sonrasında 3-4 saat (%30,7) arasında internet, telefon, Whatsapp, Instagram, Skype, Discord gibi dijital ortamlar aracılığıyla iletişim kurup haberleştikleri ve bu iletişim kurma oranlarına dair bulguları %19,5 ile 5-6 saat ve %12,8 oranı ile de 7 saat ve daha fazlasının takip ettiği görülmüştür.

Veri Toplama Aracı

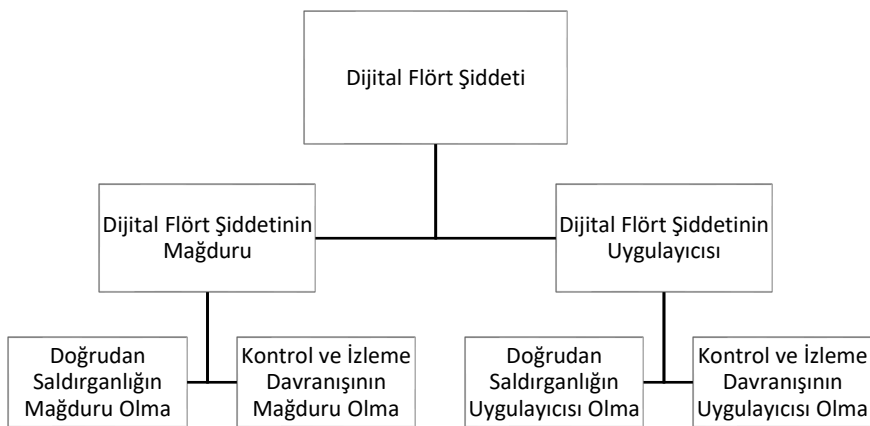
Araştırma kapsamında katılımcılara 4 farklı ölçek ve soru formu yöneltilmiştir. Birinci bölümde dijital flört şiddetine dair önermelerin yer aldığı ölçek bulunmaktadır. Flört ilişkisi içerisinde yaşanan flört şiddetinin teknoloji aracılığı ile şekillendirdiği dijital flört şiddetinin ölçülmesini amaçlayan Borraja, Gamez-Guadix, Pereda ve Calvete (2015b) tarafından geliştirilen "Cyber Dating Abuse Questionnaire" adlı ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması Bakır ve Kalkan (2019) tarafından yapılmış ve güvenilir olduğu görülmüştür. Bu çalışmanın örnekleme ile yapılan güvenilirlik analizlerinde de benzer şekilde ölçeğin geçerli olduğu belirlenmiş; doğrudan saldırganlığın mağduru olma boyutunda 0.67, kontrol ve izleme davranışının mağduru olma boyutunda 0.86, doğrudan saldırganlığın uygulayıcısı olma boyutunda 0.69, kontrol ve izleme davranışının uygulayıcısı olma boyutunda da 0.74 olarak Cronbach alfa değerleri hesaplanmıştır.

Ölçeğin dijital flört şiddetinin örnekleri olan, tehdit etme, kişinin özellikle sosyal medya kullanımı ile ilgili bilgilerinin çalınmasını içeren kimlik hırsızlığı, kontrol ve aşağılama gibi davranış tiplerini içeren 20 adet öğeden oluşmaktadır. Buradaki her bir öğe yani her bir soru ifadesi iki paralel unsuru içermekte ve bunlardan ilki şiddetin mağduruna yönelik olarak ifade edilirken diğeri şiddetin uygulayıcısını hedeflemektedir. Bu durum "birlikte olduğum kişi, mesajlarıma ve/veya kişileriime göz atmak için iznim dışında şifrelerimi (telefon, sosyal medya, e-mail)

kullandı” ve “birlikte olduğum kişinin mesajlarına ve/veya kişilerine göz atmak için izni dışında şifrelerini (telefon, sosyal medya, e-mail) kullandım.” şeklinde örneklendirilebilir. Sonuç olarak 20 adet şiddetin mağduru ve 20 adet şiddetin uygulayıcısına yöneltilmiş ölçek ifadeleri olmak üzere toplamda genel dijital flört şiddetine dair ifadeleri içeren 40 ögeden oluşmaktadır. Puanlar artıka dijital flört şiddeti algısının da artığı varsayılmaktadır.

Borrajo ve diğerlerinin (2015), tarafından yapılan faktör analizlerinin sonucunda ise, partnere veya eski partnere zarar vermeyi amaçlayan “birlikte olduğum kişi, bana fiziksel olarak zarar vereceğine dair beni tehdit etmek için yeni teknolojileri kullandı.” gibi doğrudan zarar vermeyi amaçlayan ifadelerle atıfta bulunan “doğrudan saldırganlık” boyutu ortaya konulmuştur. Öte yandan “birlikte olduğum kişi iznim olmadan, sosyal medya hesaplarımı, WhatsApp’ımı veya e-postamı inceledi.” gibi partnerin veya eski partnerin kontrolü ve mahremiyet ihlali ile ilgili durumları kapsayan boyuta ise “kontrol/izleme” adı verilmiştir. Doğrudan saldırganlık boyutu partnere karşı teknoloji kullanımı yolu ile tehditler, hakaretler veya özel bilgilerinin yayılması (fotoğraf ve videolar da dâhil) ve kimlik hırsızlığı (zarar vermek amacıyla bir sosyal ağ sitesinde hesap açma), gibi partnere zarar vermeyi amaçlayan kasıtlı davranışları içerir. Kontrol ve izleme boyutunda ise partnerin veya eski partnerin gözetimine ve mahremiyetini ihlaline sebep olabilecek, Whatsapp, İstagram vb. mesajlaşma uygulamalarına son bağlantılarının kontrolü veya kişisel şifrelerin kullanılması gibi davranışları kapsar.

Sonuç olarak bakıldığında siber flört şiddeti ölçeğinde; şiddete maruz kalan ile uygulayan ve şiddetin uygulanma yolu olarak da doğrudan saldırganlık ile kontrol ve izleme olmak üzere 4 boyut vardır. Bu boyutlar şu şekil ile özetlenebilir;

Şekil 1.
Dijital Flört Şiddetinin Durum ve Boyutları¹

Bireylerin toplumsal cinsiyete dair inanışlarını değerlendirmeye ve ölçmeyi amaçlayan “Toplumsal Cinsiyet Algısı” adlı ölçek Altınova ve Duyan (2013) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek

¹ İlgili şekil yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

içerisinde “Kadınlar erkekler tarafından her zaman korunmalıdır, ailedeki önemli kararları erkekler vermelidir, bir kadın kendi haklarına sahip olabilmesi için gerekirse kocasına karşı çıkabilmelidir.” gibi gençlerin toplumsal cinsiyete dair algılarını araştırmaya yönelik önermeler vardır. Altınova ve Duyan’ın (2013) gerçekleştirdiği güvenilirlik analizi sonucunda ölçeğin güvenilir olduğu görülmüştür. Bu çalışmanın örnekleme ile yapılan güvenilirlik analizinde de benzer biçimde ölçek güvenilir bulunmuştur (Cronbach alfa katsayısı 0.92). Kendi kendini bildirim tarzında geliştirilen ölçek 25 maddeden oluşmakta olup 5’li likert tipindedir ve tek boyutludur. Puanlar artıka toplumsal cinsiyet algısının da olumlu yönde değiştii varsayılmaktadır.

Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formu’nun Pawlikowski ve arkadaşları (2004) tarafından kısa forma dönüştürülmüő olup ölkemizde Kutlu, Savcı, Demir ve Aysan (2016) tarafından geçerlik ve güvenilirliği saęlanmıőtır. İnternet Bağımlılığı testi gençlerin internet kullanımları ile ilişkilerini öğrenmeye yönelik “Hangi sıklıkla planladığınızdan daha fazla internette kalıyorsunuz?, İnternette iken hangi sıklıkta kendinizi ‘birkaç dakika daha’ derken bulursunuz?, Ne kadar süre internette olduğunuzu hangi sıklıkta saklamaya çalışırsınız?” ve benzeri soruları içermektedir. Ölçek 12 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır ve puanlar artıka internet bağımlılığının arttığı varsayılmaktadır. Kutlu ve arkadaşlarının (2016) yapmıő olduğu güvenilirlik analizi sonucunda güvenilir bulunan çalışmanın, bu çalışmadaki örnekleme ile yapılan geçerlik analizinde de benzer biçimde güvenilir bulunmuştur (Cronbach alfa katsayısı ise 0.85).

Anket formunun kişisel bilgiler kısmında ise, katılımcıların yaşı, cinsiyeti, ilişki durumu, partner ile yüz yüze görüşme sıklığı (görüşme sıklığı her gün, gün aşırı, haftada bir ve ayda bir şeklinde yöneltilmiştir), partner ile gün içerisinde dijital ortamlar (telefon, whatsapp, instagram, skype, discord vb.) aracılıyla iletişim kurma sıklığı (iletişim kurma sıklığı 2, 3-4, 5-6 ve 7 saat üzeri olarak sorulmuőtir), madde kullanımına yönelik sorular (sigara, alkol, uyuşturucu madde, psikiyatrik ilaç ve hiçbiri olarak maddelenmiőtir) olmak üzere toplam 6 soru sorulmuőtir ve katılımcılardan kendilerine uygun olan ifade ve bilgilerin doldurulması istenmiştir.

Verilerin Analizi

Dijital flört şiddetinin boyutları (doğrudan saldırganlığın mağduru olma, doğrudan saldırganlığın uygulayıcısı olma, kontrol ve izleme davranışının uygulayıcısı olma, kontrol ve izleme davranışının mağduru olma) arasındaki ikili ilişkilerin yönü ve gücü, Çift Yönlü Pearson Korelasyon Analizi ile belirlenmiştir. Araştırma kapsamında gençlerin dijital flört şiddetini deneyimleme yüzdelerinin katılımcının sosyo-demografik faktörlerine göre değişiklik yaratıp yaratmadığını saptamak amacıyla da iki ortalamanın arasındaki farklılığın önemlilik testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıőtir.

Bulgular

Araştırmaya katılmış olan gençlerin dijital flört şiddetinin mağduru olma (doğrudan saldırganlığın mağduru olma, kontrol ve izleme davranışının mağduru olma) ve dijital flört şiddetinin uygulayıcısı olma durumları ile (doğrudan saldırganlığın uygulayıcısı olma, kontrol ve izleme davranışının uygulayıcısı olma), toplumsal cinsiyet algıları ve internet bağımlılıklarına ilişkin puan ortalamalarını görmeye dair yapılan istatistiksel analizleri sonucunda gençlerin dijital flört şiddeti mağduru olma puan ortalaması ($29,27 \pm 10,75$) dijital flört şiddetinin uygulayıcısı olma puan ortalamasından ($27,00 \pm 7,27$) yüksek olmakla birlikte, her ikisinin de puan ortalamaları düşük seviyelerin biraz üzerinde olduğu bulunmuştur. Araştırmaya katılan gençlerin toplumsal cinsiyet algısı puan ortalamalarının yüksek seviyelere yakın olduğu, gençlerin internet bağımlılıklarına ilişkin puan ortalamasının ise orta seviyelerde olduğu görülmüştür (Tablo 2).

Tablo 2.

Dijital Flört Şiddeti, Toplumsal Cinsiyet Algısı ve İnternet Bağımlılığı Hakkında Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Dijital Flört Şiddeti Durum ve Boyutları	Arahklar (Min.-Maks.Değ.)	Ortalama	Standart Sapma
Dijital Flört Şiddetinin Mağduru Olma Durumu	(19-114)	29,27	10,75
Doğrudan Saldırganlığın Mağduru Olma (DSMO)	(10-60)	11,41	2,98
Kontrol ve İzleme Davranışının Mağduru Olma (KIDMO)	(9-54)	17,85	8,86
Dijital Flört Şiddetinin Uygulayıcısı Olma Durumu	(19-114)	27,00	7,27
Doğrudan Saldırganlığın Uygulayıcısı Olma (DSUO)	(10-60)	10,76	2,23
Kontrol ve İzleme Davranışının Uygulayıcısı Olma (KIDUO)	(9-54)	16,23	6,40
Toplumsal Cinsiyet Algısı	(25-125)	110,67	14,34
İnternet Bağımlılığı	(12-60)	29,96	8,52

Gençlerin dijital flört şiddetinin boyutlarında mağduru ve uygulayıcısı olma durumları ile toplumsal cinsiyet algıları ve internet bağımlılıkları arasındaki ilişkiyi ifade eden korelasyon katsayılarına dair bulgular ise şu şekildedir: gençlerin doğrudan saldırganlığın mağduru olma durumu ile kontrol ve izleme davranışının mağduru olma arasında yüksek, kontrol ve izleme davranışının uygulayıcısı olma arasında zayıf, doğrudan saldırganlığın uygulayıcısı olma arasında orta şiddette ve pozitif yönde ilişki gözlemlenmiştir ($p < 0.01$) (Tablo 3). Buradaki pozitif ilişki doğrudan saldırganlığın mağduru olunmasının artan puanlarının diğer boyutlar ile uyumlu şekilde arttığını ifade etmektedir.

Kontrol ve izleme davranışının mağduru olma ile kontrol ve izleme davranışının uygulayıcısı olma arasında ise orta, doğrudan saldırganlığın uygulayıcısı olma arasında zayıf ($r=0,245$) şiddette ve pozitif yönde ilişki vardır ($p < 0.01$).

Kontrol ve izleme davranışının uygulayıcısı olma ile doğrudan saldırganlığın uygulayıcısı olma arasında orta ve internet bağımlılığı arasında zayıf şiddette ve pozitif yönlü ilişki vardır ($p < 0.01$). Kontrol ve izleme davranışının uygulayıcısı olma ile toplumsal cinsiyet algısı arasında

ise zayıf şiddette negatif yönlü ilişki söz konusudur ($p<0.05$). Toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinde yüksek puan ortalamaları toplumsal cinsiyet algısının olumlu olduğu yönünde sonuca götürürken düşük puan ortalamaları bu algının olumsuz geliştiğini ifade etmektedir (Altınova ve Duyan 2013). Kontrol ve izleme davranışının uygulayıcısı olma ile toplumsal cinsiyet arasındaki negatif ilişki ise birinin puan ortalamasının artması ile diğerinin düştüğüne işaret eder. Bu durum toplumsal cinsiyet algısının puan ortalamasının düşük olmasının, kontrol ve izleme davranışının uygulayıcılığını artırdığı şeklinde özetlenebilir (Tablo 3).

Doğrudan saldırganlığın uygulayıcısı olma ile internet bağımlılığı arasında zayıf şiddette ve pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Dijital flört şiddetinin hem kontrol ve izleme hem de doğrudan saldırganlık boyutlarının uygulayıcılığı ile pozitif yönlü ilişkisi bulunan internet bağımlılığı durumu uygulayıcılık ile internet bağımlılığı arasında bir birbirini arttırdığı ya da azalttığı yönünde bir sonuca götürür. Öte yandan doğrudan saldırganlığın uygulayıcısı olma ile toplumsal cinsiyet arasında zayıf şiddetli ve negatif yönde ilişki vardır (Tablo 3).

Tablo 3.

Gençlerin Dijital Flört Şiddeti Boyutları, Toplumsal Cinsiyet Algısı ve İnternet Bağımlılığı Arasındaki Korelasyona İlişkin Bulgular

<i>Dijital Flört Şiddeti Boyutları</i>	DSMO	KİDMO	KİDUO	DSUO	İnternet Bağ.	Toplumsal Cinsiyet Algısı
Doğrudan Saldırganlığın Mağduru Olma (DSMO)	1					
Kontrol ve İzleme Davranışının Mağduru Olma (KİDMO)	0,612**	1				
Kontrol ve İzleme Davranışının Uygulayıcısı Olma (KİDUO)	0,238**	0,519**	1			
Doğrudan Saldırganlığın Uygulayıcısı Olma (DSUO)	0,429**	0,245**	0,408**	1		
İnternet Bağımlılığı	0,080	,085	0,208**	0,124**	1	
Toplumsal Cinsiyet Algısı	-0,057	-0,020	-0,097*	-0,200**	0,008	1

Gençlerde dijital flört şiddeti boyutları olan; kontrol ve izleme davranışının mağduru olma, doğrudan saldırganlığın mağduru olma, doğrudan saldırganlığın uygulayıcısı olma, kontrol ve izleme davranışının uygulayıcısı olma ile katılımcıların cinsiyeti, yaş grupları, ilişki durumları, partnerleri ile haberleşme sıklığı, partnerleri ile görüşme sıklığı ve kullanılan madde bilgilerine göre herhangi bir farklılık teşkil edip etmediğine dair yapılan ANOVA ve t Testi analiz sonuçlarında; Cinsiyet kontrol ve izleme davranışının mağduru olunması ile anlamlı bir farklılık ($p<0,05$, $t= 3.00$) ortaya koyarken kontrol ve izleme davranışının uygulayıcısı olma arasında anlamlı bir farklılık ($p>0,05$, $t= 1,36$) yaratmamıştır.

Madde kullanımına dair yöneltilen soruda ise sigara, alkol, madde ve psikiyatrik ilaç kullanımının kontrol ve izleme davranışının hem mağduru hem de uygulayıcısı olunması arasında anlamlı farklılıklar yarattığı gözlenmiştir (Tablo 4).

Katılımcıların kontrol ve izleme davranışının uygulayıcısı ve mağduru olma durumları ile ilişki durumlarına bakıldığında mağdur olunması ile anlamlı farklılık ($p>0,05$) görülmezken uygulayıcısı olunması arasında puan ortalamalarına göre istatistiksel farklılık ($p<0,05$) saptanmıştır.

Tablo 4.

Katılımcıların Değişkenlere Göre Kontrol ve İzleme Davranışının Mağdur ve Uygulayıcı Olmasına İlişkin Puanlar

Değişkenler	Kontrol ve İzleme Davranışının Mağduru Olma				Kontrol ve İzleme Davranışının Uygulayıcısı Olma			
	Ortalama	Standart Sapma	t/F	p	Ortalama	Standart Sapma	t/F	p
Yaş Grupları								
18-21	2,03	1,04	1.30	0.19	1,81	0,71	0,45	0,65
22-29	1,91	0,88			1,78	0,71		
Cinsiyet								
Erkek	2,16	0,99	3.00	0,03*	1,86	0,72	1,36	0,17
Kadın	1,89	0,97			1,77	0,70		
Katılımcının Kullandığı Madde Bilgisi								
Sigara Kullanan	2,23	1,69	4.52	0.001***	1,89	0,73	2,10	0,03*
Sigara Kullanmayan	1,80	0,86			1,75	0,69		
Alkol Kullanan	2,24	1,08	5.02	0.001***	1,95	0,75	3,95	0,001***
Alkol Kullanmayan	1,78	0,85			1,69	0,65		
Uyuşturucu Madde Kullanan	2,60	0,93	3.12	0.001***	2,12	0,80	2,32	0,02*
Uyuşturucu Madde Kullanmayan	1,95	0,98			1,79	0,80		
Psikiyatrik İlaç Kullanan	1,92	0,82	-0.41	0.67	1,96	0,62	1,31	0,19
Psikiyatrik İlaç Kullanmayan	1,99	1,00			1,80	0,71		
Hiçbir Madde Kullanmayan	1,71	0,77	-5.53	0.001***	1,67	0,66	-3,56	0,001***
En Az Birini Kullanıyor	2,17	1,07			1,90	0,73		
Katılımcının İlişki Durumu								
İlişkim var	2,04	0,98	1.23	0.21	1,88	0,72	2,06	0,04*
İlişkim yok	1,92	0,98			1,73	0,69		
Partner ile Görüşme Sıklığı								
Her gün görüşürüz.	1,99	1,03	2,420	0,065	1,75	0,70	1,458	0,225
Gün aşırı görüşürüz.	2,13	1,08			1,89	0,74		
Haftada bir görüşürüz.	1,83	0,84			1,74	0,63		
Ayda bir görüşürüz.	1,91	0,90			1,82	0,80		
Partner ile Haberleşme Sıklığı								
2 saat	1,93	1,00	0,542	0,654	1,70	0,65	4,31	0,001***
3-4 saat	2,02	0,95			1,86	0,76		
5-6 saat	2,06	1,03			1,86	0,69		
7 saat ve daha fazlası	1,91	0,94			1,86	0,77		

*** $p<0,001$ ** $p<0,01$ * $p<0,05$. t: t testi değeri, F: Anova analizi değeri

Doğrudan saldırganlık boyutunda yaş değişkeni hem mağdur ($p>0,05$, $t=1,91$) hem de uygulayıcı olunmasına ($p>0,05$, $t=0,63$) göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Yaş değişkeninde gözlenen bu durum cinsiyet için geçerli değildir. Doğrudan saldırganlığın mağduru olunması cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık ($p>0,05$, $t=0,98$) yaratmamışken doğrudan saldırganlığın uygulayıcı olunmasına göre anlamlı farklılık ($p<0,05$, $t=0,03$) göstermiştir.

Katılımcıların kullandıkları madde bilgisine göre kontrol ve izleme davranışının mağdur ve uygulayıcılığında yoğun bir şekilde göstermiş olduğu istatistiksel anlamlı farklılık durumu doğrudan saldırganlık durumunda söz konusu değildir. Yalnızca doğrudan saldırganlığın mağduru olunması ile sigara kullanımı ($p<0,001$, $t=2,68$) ve genel anlamda madde kullanımına dair durumlarda ($p<0,01$, $t=-2,43$) anlamlı farklılık vardır.

Katılımcıların partner ile görüşme sıklığı ile doğrudan saldırganlığın mağduru ve uygulayıcı olma durumları arasında zıt bulgular görülmüştür. Doğrudan saldırganlığın mağduru olunması ile partner ile görüşme sıklığı arasında anlamlı farklılık görülmemiştir. Doğrudan saldırganlığın uygulayıcısı olunması ile partner ile görüşme sıklığı arasında anlamlı farklılık ($p<0,05$, $F=2,732$) rastlanılmıştır. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görebilmek adına Bonferroni testi uygulanmış olup sonucunda farklılığın “haftada bir görüşürüz” ($1,06\pm 0,18$) ve “ayda bir görüşürüz” ($1,15\pm 0,44$) ifadelerinin puan ortalamaları arasında olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5.

Katılımcıların Değişkenlere Göre Doğrudan Saldırganlığın Mağduru ve Uygulayıcı Olmasına İlişkin Puanlar

Değişkenler	Doğrudan Saldırganlığın Mağduru Olma				Doğrudan Saldırganlığın Uygulayıcısı Olma			
	Ortalama	Standart Sapma	t/F	p	Ortalama	Standart Sapma	t/F	p
Yaş Grupları								
18-21	1,16	0,33	1,91	0,05	1,08	0,21	0,63	0,52
22-29	1,11	0,23			1,06	0,22		
Cinsiyet								
Erkek	1,16	0,27	0,98	0,32	1,11	0,30	2,09	0,03*
Kadın	1,13	0,31			1,06	0,15		
Katılımcının Kullandığı Madde								
Sigara Kullanan	1,18	0,35	2,68	0,008**	1,10	0,25	1,92	0,05
Sigara Kullanmayan	1,11	0,24			1,06	0,20		
Alkol Kullanan	1,17	0,32	1,69	0,09	1,72	0,16	-0,31	0,75
Alkol Kullanmayan	1,12	0,28			1,80	0,26		
Uyuşturucu Madde Kullanan	1,16	0,22	0,25	0,79	1,08	0,18	0,26	0,79
Uyuşturucu Madde Kullanmayan	1,14	0,30			1,07	0,22		
Psikiyatrik İlaç Kullanan	1,17	0,33	0,62	0,53	1,05	0,11	-0,77	0,44
Psikiyatrik İlaç Kullanmayan	1,14	0,29			1,08	0,22		
Hiçbir Madde Kullanmayan	1,10	0,24	2,43	0,01**	1,06	0,22	-1,33	0,18
En Az Birini Kullanıyor	1,16	0,32			1,08	0,21		
Katılımcının İlişki Durumu								
İlişkim var	1,13	0,27	-1,09	0,27	1,07	0,19	-0,55	0,58
İlişkim yok	1,57	0,32			1,08	0,25		
Partner ile Görüşme Sıklığı								
Her gün görüşürüz.	1,13	0,30	1,172	0,320	1,07	0,19	2,732	0,043*
Gün aşırı görüşürüz.	1,13	0,26			1,06	0,14		
Haftada bir görüşürüz.	1,13	0,28			1,06	0,18		
Ayda bir görüşürüz.	1,21	0,39			1,15	0,44		
Partner ile Haberleşme Sıklığı								
2 saat	1,13	0,27	0,41	0,746	1,07	0,19	0,263	0,852
3-4 saat	1,16	0,32			1,08	0,28		
5-6 saat	1,14	0,28			1,06	0,12		
7 saat ve daha fazlası	1,12	0,34			1,09	0,27		

*** $p<0,001$ ** $p<0,01$ * $p<0,05$. t: t testi değeri, F: Anova analizi değeri

Tartışma

Çalışmada gençlerin dijital flört şiddetinin mağdur ve uygulayıcısı olma durumları ile dijital flört şiddetinin toplumsal cinsiyet algısı ve internet bağımlılığı arasında gelişen ilişki Ankara'da yaşayan 18-29 yaş aralığında bulunan ve en az bir kez flört etme deneyimi olan 476 genç ile incelenmiştir. Gençlerin dijital flört şiddetinin mağduru olmalarının uygulayıcı olmalarına göre yüksek puan ortalamasına sahip olması ilk etapta araştırmanın şiddet ile ilgili olmasından dolayı gençlerin sosyal kaygılardan etkilenerek dürüst bir şekilde cevap vermemiş olduklarını da akla getirir.

Dijital flört şiddetinin mağduru ya da uygulayıcısı fark etmeksizin kontrol ve izleme davranışı ile doğrudan saldırganlığın puan ortalamaları incelendiğinde ise kontrol ve izleme davranışının puan ortalamasının doğrudan saldırganlık davranışının puan ortalamasından yüksek olduğu tespit edilmiştir. Başka bir anlatım ile ifade etmek gerekirse kontrol ve izleme davranışı dijital flört şiddetinin mağduru ya da uygulayıcı durumunun her birinde doğrudan saldırganlıktan fazla görülmektedir. Kontrol ve izleme davranışının doğrudan saldırganlığa göre daha fazla görülmesi Borrajo ve diğerleri (2015a) tarafından da tespit edilmiştir. Gençlerin flört ilişkilerinde şiddet barındıran davranış şekillerini partnerin sevgisini göstermesi olarak yorumlaması yaygın bir düşüncedir. Bu bulgunun olası bir açıklaması partnerinin nerede veya kiminle olduğunun dijital araçlarla kontrol edilmesi ve izlenmesi gibi davranışların gençler arasında sevginin göstergesi olarak kabul edilebilir ve normal davranışlar olarak algılandığı yönünde yorumlanabilir. Çimen ve Şah (2022) yürüttükleri çalışmada da katılımcıların partnerlerinin flört şiddetine neden olan davranışları kışkırdıkları ve sevgilerini bu yolla gösterdiklerine inandıkları için normal olarak algıladıklarını bulmuştur. Benzer şekilde Baker ve Helm (2010), tarafından gençlerle nitel olarak yürütülen çalışmada kontrol ve izleme gibi davranışların gençler tarafından rahatsız edici olarak nitelendirilse de şiddet ve istismar olarak tanımlanmaması bu duruma bir örnektir. Bu bulgu aynı zamanda gençlerin dijital flört şiddeti davranışlarını doğrudan saldırganlık olarak algılamalarının daha düşük olmasından da kaynaklanabilir. Gençlerin flört ilişkilerinde teknolojik araçları yaygın olarak kullanmalarının sonucu olan, kontrol ve izleme davranışının yüksek görülmesi diğer araştırmalarda benzer şekillerde tespit edilmiştir (Burke vd., 2011; Hinduja & Patchin, 2011; Zweig vd., 2013; Lara, 2020). Diğer bir taraftan kontrol ve izleme davranışının daha yaygın görülmesine dair bulgunun bir diğer açıklamasını ise teknoloji ve dolaylı olarak internet kullanımının yaratmış olduğu mekân ve zaman fark etmeksizin gözetleme ve kontrol etmeye imkân tanınması ile yapılabilir (Stonard vd., 2017; Ouytsel vd., 2016; Borrajo vd., 2015b).

Doğrudan saldırganlığın mağduru olma ile kontrol ve izleme davranışının mağduru olma arasında saptanan yüksek ilişki; doğrudan saldırganlığın gerçekleştiği şiddet öyküsünde aynı zamanda kontrol ve izlemenin de var olduğu yönünde yorumlanabilir. Öte yandan doğrudan saldırganlığın mağduru olma ile doğrudan saldırganlığın uygulayıcısı olma arasındaki pozitif ilişki ise şiddetin mağdur ve uygulayıcı olma halinin aynı durumda gerçekleşebildiğine yönelik yorum yapılmasını da mümkün kılar.

Kontrol ve izleme davranışının mağduru olma ile kontrol ve izleme davranışının uygulayıcısı olma ve doğrudan saldırganlığın uygulayıcısı olma arasında pozitif yönlü bir ilişki şiddetin mağduru ve uygulayıcı arasında ilişki olduğunu işaret eder. Burada mağdur ve uygulayıcılık arasındaki ilişkinin, birbirleri için risk faktörü oluşturması yönünde de yorum getirilebilir. Daha açık ifade etmek gerekirse; dijital flört şiddetinin mağduru olmak bu şiddeti uygulama yolunda risk faktörü olabilir. Dijital flört şiddetinin uygulayıcısı olma ve mağduru olunmasının birlikte görülmesi diğer çalışmalar ile de tutarlıdır. Aynı zamanda bu bulgu, dijital flört şiddetinin gençlerin ilişkilerinde karşılıklı olarak gerçekleşebileceğini ve kişinin hem şiddetin uygulayıcısı hem de mağduru olabileceğini destekler niteliktedir. (Borrajo vd., 2015a; Reed vd., 2016; Stonard, 2021, Linears, 2021; Lara, 2020). Öte yandan bu sonuç Riggs ve O'leary'in (1989, akt. Temple vd., 2015; 1996) sosyal öğrenme teorisi kapsamında oluşturdukları flört şiddetinin durumsal modeli ile örtüşmektedir. Araştırmacılar flört şiddetine maruz kalınmasının şiddeti gerçekleştirme noktasında riskli bir durum oluşturduğunu belirtmektedir.

İnternet bağımlılığı ile kontrol ve izleme davranışının uygulayıcısı olma, doğrudan saldırganlığın uygulayıcısı olma arasında pozitif bir ilişki saptanmıştır. İnternet bağımlılığının dijital flört şiddeti boyutlarında nispeten en yüksek ilişkinin kontrol ve izleme davranışının uygulayıcısı olma ile doğrudan saldırganlığın uygulayıcısı olma arasında sağlandığı bulunmuştur. Gençlerde internet bağımlılığı ile dijital flört şiddetinin uygulayıcısı olma arasındaki bu ilişki internet bağımlılığı ve dijital flört şiddetinin birbirini etkilediğini akla getirir. Kontrol ve izleme davranışının, internet bağımlılığı ile olan görece yüksek düzeyde pozitif yönlü ilişkisi Linares ve diğerleri (2021) tarafından ortaya konulan problemlili ve fazla telefon kullanımı ile partnerine yönelik kontrol ve izleme davranışı sergileme arasında ilişki olduğuna benzer bir sonuçtur. Yine aynı çalışmada problemlili telefon kullanımı ile dijital flört şiddeti arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve yüksek düzeyde problemlili telefon kullanımının dijital flört şiddeti uygulayıcılığını arttırdığı bulunmuştur. Machimbarrena, Calvete, Fernández-González, Álvarez-Bardón, Álvarez-Fernández & González-Cabrera'nın (2018) çalışmasında da dijital flört şiddetinin mağduriyeti ile problemlili internet kullanımı arasında da benzer yönlü ilişki gözlemlenmiştir. Bu ilişki ile ilgili yürütülen bir başka çalışmada ise internet kullanımının fazla olması hem dijital flört şiddetinin

mağduru olunması hem de algılanan ilişki kalitesi ile bağlantılı bulunmuştur (Mosley & Lancaster, 2019).

Toplumsal cinsiyet algısı ile kontrol ve izleme davranışının uygulayıcısı olma, doğrudan saldırganlığın uygulayıcısı olma arasında negatif yönlü ilişki görülmüştür. Toplumsal cinsiyet algısı ile kontrol ve izleme davranışı uygulama ve doğrudan saldırganlığın uygulayıcısı olma arasında görece daha yüksek ve negatif yönlü bir ilişkinin varlığı söz konusudur. Bu durum toplumsal cinsiyet algısının azalması ile dijital flört şiddetinin arttığı şeklinde yorumlanabilir. Yurt içi ve yurt dışı literatüründe toplumsal cinsiyet algısı ile flört şiddeti arasındaki ilişkiyi tespit eden ve toplumsal cinsiyetin flört şiddeti için önemli bir risk faktörü olduğunu ortaya koyan çalışmalar vardır (Selçuk, Avcı, ve Mercan, 2018; Akdeniz, 2022; Taşdemir vd., 2022; Miller, Culyba, Paglisotti, Massof, Gao, Ports, Kato-Wallace, Pulerwitz, Espelage, Abebe & Jones, 2020; Turan ve Duy, 2020; Sears, Byer, ve Price, 2007; Reyes, Foshee, Niolon, Reidy, ve Hall, 2016; Linares vd., 2021). Diğer taraftan yurt içi literatüründe toplumsal cinsiyet algısı ve dijital flört şiddetinin çalışıldığı araştırmalar olmasa da yurt dışı literatüründe dijital flört şiddeti ile toplumsal cinsiyet arasındaki ilişki araştırılmıştır. Aynı zamanda dijital flört şiddeti ile toplumsal cinsiyet algısının negatif yönlü ilişkisini ispatlayan çalışmalar da mevcuttur (Reed, Ward, Tolman, Lippman & Seabrook, 2021; Cava, Ferrer, Buelga ve Carrasco, 2020; Reed, 2015). Reed, Ward, Tolman, Lippman ve Seabrook (2021) tarafından yürütülen çalışmada da toplumsal cinsiyete ilişkin düşüncelerin ataerkil kültürün etkisinde gelişmesi ve onaylanmasının genç kadınlar ve erkekler için dijital flört şiddeti davranışlarının uygulayıcılığını arttırdığı ortaya koyulmuştur. Çalışma sonunda araştırmacılar flört ilişkisinde dijital şiddetin uygulayıcısının cinsiyetinden ziyade toplumsal cinsiyetin geliştirdiği inanışların ilişki içerisinde internet ve teknoloji kullanımını problemlili hale getirdiğini belirtmişler.

Dijital flört şiddetinin boyutlarının sosyo-demografik değişkenlere göre farklılık göstermesi söz konusu olsa da farklılık göstermediği değişkenlerde vardır. Örneğin; kontrol ve izleme davranışının mağduru olma, doğrudan saldırganlığın mağduru olma, kontrol ve izleme davranışının uygulayıcısı olma puan ortalaması sigara kullanımına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir. Bu bulgu gençlerin sigara kullanımının dijital flört şiddeti için bir risk faktörü olduğu ya da sonucu olduğu şeklinde yorumlanabilir. Diğer taraftan katılımcıların uyuşturucu madde kullanması puan ortalamalarına göre kontrol ve izleme davranışının mağduru olma, kontrol ve izleme davranışının uygulayıcısı olmaya göre istatistiksel olarak anlamlı farklıdır. Dijital flört şiddeti boyutlarının uyuşturucu madde ve alkol kullanımı ile arasında oluşan anlamlı farklılık bu maddelerin kullanımının dijital flört şiddetine yol açabileceği yönünde yorumlanabilir. Bu tür davranışları riskli davranış olarak tanımlayan Ybarra, Diener-West ve Leaf (2007)

elektronik mağduriyetin alkol ve uyuşturucu madde kullanımı ile ilişkili olduğunu ileri sürmüştür. Bu durumun flört ilişkilerine yansımış hali olan dijital flört şiddetinde ise uyuşturucu madde, alkol ve sigara kullanımı ile ilişkili olduğu daha önce yapılan çalışmalarda ortaya konmuştur (Ouytsel, vd., 2016; Bennett, Guran, Ramos ve Margolin, 2011; Zweig vd., 2013).

Öte yandan gençlerin yaş grupları dijital flört şiddetinin hiçbir boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemiştir. Yaş değişkeninin dijital flört şiddeti ile ilişkili olmadığına yönelik benzer çalışmalar vardır (Burke vd., 2011; Darvell vd., 2011). Ancak flört şiddeti ile ilgili yürütülmüş olan bir çalışma (Aslan vd., 2008) yaş faktörü ile önemli bulgular ortaya koymuştur. Çalışmada yaşın ilerlemesi ile flört şiddetine maruz kalınmasının arttığı saptanmış olup, bu durum yaşın ilerlemesi ile gençlerin şiddetin farkında olmaya başlamaları ve daha fazla flört deneyiminin şiddete yol açabileceği şeklinde yorumlanmıştır.

Katılımcıların kontrol ve izleme davranışının uygulayıcısı olma puan ortalaması ilişki durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Gençlerin partnerine kontrol ve izleme davranışı sergilemesi ile bir ilişki yaşamalarının değişiklik göstermesi ise muhtemel bir sonuçtur. Benzer şekilde Bakır'ın (2019), yürüttüğü çalışmada da ilişki durumlarını "sevgili" olarak tanımlayan gençlerin doğrudan saldırganlığın uygulayıcısı olma ve doğrudan saldırganlığa maruz kalma boyutlarında yüksek puan aldığı bulunmuştur.

Gençlerin cinsiyetleri doğrudan saldırganlığın uygulayıcısı olma ile kontrol ve izleme davranışının mağduru olma puan ortalamalarına göre anlamlı farklılık göstermiştir. Cinsiyete dair ilgili literatür incelendiğinde sonuçlar arasında tutarsızlık vardır. Bazı çalışmalar dijital flört şiddetinin cinsiyet ile ilişkili ve anlamlı olduğunu ortaya koyarken (Reed vd., 2021; Epstein-Ngo, Roche, Walton, Zimmerman, Chermack ve Cunningham, 2014; Deans ve Bhogal, 2019; Zweig, vd., 2013; Passarelli, 2016) cinsiyetin dijital flört şiddetine etkisi olmadığını ortaya koyan çalışmalar da vardır (Reed vd, 2017; Leisring ve Giumetti, 2014). Deans ve Bhogal (2019) ise cinsiyetin dijital flört şiddeti için önemli bir yordayıcı olduğunu ve kadınların erkeklere kıyasla daha az şiddet uygulayıcısı olduklarını görmüşlerdir. Dijital flört şiddetinin cinsiyete göre neden olabileceği bir diğer durum ise kontrol ve izleme davranışları hakkında yarattığı farklılıktır. Bazı çalışma bulguları kadınların erkeklere göre daha fazla partnerlerine karşı kontrol davranışı sergiledikleri yönündedir (Bennett vd., 2011; Burke vd., 2011). Bunun olası bir açıklaması kadınların fiziksel müdahaleler içermeyen kontrol davranışlarını sergilemeye daha yatkın oldukları yönünde yapılabilir.

Sonuç ve Öneriler

İnternet kullanımı gençlerin yaşamında geniş bir yer kaplamakla birlikte eğitim, günlük hayat işlevleri, sağlık ve en önemlisi sosyal çevre ile etkileşim gibi faaliyetler de internet üzerinden sağlanır. Bu sebeple kurulan flört ilişkisinin başlaması, sürdürülmesi ve bitirilmesi açısından internet kullanımı önem teşkil etmektedir. Gençlerin flört ilişkilerinde internetin sağlayabileceği yararlar yadsınmamak ile birlikte zararlı durumlar da söz konusu olabilir. Bunlardan biri olan dijital flört şiddeti gençlerin savunmasızlığı, farkında olmayışları ve normalleştirmelerinden kaynaklı olarak önemli noktalara varabilir. Araştırma sonunda dijital flört şiddetinin kontrol ve izlemeye dayalı boyutunda gözlemlenen yüksek puan ortalamaları internet ve teknolojik araçlar yoluyla partnerin hayatını çevreleyen sınırların ihlal edilebildiğini işaret eder. Flört ilişkilerinde internet ve teknolojik araçların kullanımının daha bilinçli olması için ilgili kurum, STK, üniversiteler ile politika geliştirici ve koyucular tarafından adımlar atılması önerilir. Bu amaç doğrultusunda şiddetin dijital ortamda gerçekleşmesinden kaynaklı gençlere yönelik bilinçlendirme çalışmaları buradan doğru kurulması ve örülmesi faydalı olabilir.

Gençlerle birlikte yapılan saha çalışması sonucunda dijital flört şiddetinin uygulayıcısı olma durumu ile toplumsal cinsiyet algısı arasındaki negatif yönlü ilişki önemlidir. Gençlerin toplumsal cinsiyet ile ilişkili olarak flört ilişkilerinde gelişen inanış ve beklentilerinin sonu onları şiddetin mağduru ve uygulayıcısı olma konumuna sürükleyebilir. Bundan dolayı araştırmanın şiddet ile alakalı olması bulgularını bir noktada daha genel düşünmeyi de zorunlu kılmaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri ile birlikte etkisi ortaya konulan dijital flört şiddetin çözüm ve önerisinde McCarry ve Lombard'ın (2016: 128), *“hem bireysel hem de toplum düzeyinde şiddete göz yuman tutumlara meydan okumak, şiddetin önlenmesinde kilit bir önceliktir.”* sözü probleme nereden yaklaşılacağını özetlemektedir. Gençlerde toplumsal cinsiyet algısının iyileştirilebileceği girişimler onlara ulaşılabilecek her düzeyde önemlidir ve önerilir. Bu amaçla bireyin ergenlik dönemini de içine alacak cinsiyet eşitliğine yönelik müfredat ve politikaların izlenmesi önerilebilir.

Öte yandan gençlere flört ilişkileri olduğunda ailelerin tepkilerinin ne yönde geliştiğine dair yöneltilen soruda cevapların “Bildiklerinde doğal karşılarlar ve tanışmak isterler.” ve “Bu tarz ilişkileri sevmedikleri için haber vermem” arasında dağılım göstermesi önemli olmak ile birlikte “Bu tarz ilişkileri sevmedikleri için haber vermem” yanıtına olan yönelim dikkat çekicidir. Zira gençlerin dijital flört şiddeti ile karşılaştıklarında yardım alabilme seçeneklerinden olan aile desteği de bu durumla yok sayılabilir. Bunu daha geniş bir şekilde açıklamak gerekirse gençlerin ailelerine flört ilişkilerini güven içinde paylaşabilmeleri internet ortamında gerçekleşmesinden kaynaklı daha kolay hasıraltı edilebilme ihtimali olan dijital flört şiddeti ile karşılaştıklarında

ailelerinden destek alabilmelerinin yolunu açar. Toplum düzeyinde aile ve gençler arasındaki ilişki ve iletişimin flörtleri olma durumunda da güçlendirilmesi gerekmektedir. Sağlıklı, açık ve sosyal normlardan azade bir iletişimin gerçekleştirilmesi bu noktada önemlidir. Buna yönelik olarak gençler ve aileleri kapsayıcı ve bilinçlendirici çalışmaların düzenlenmesi önerilir.

Kaynakça

- Akcan, G. (2020). Flört Şiddeti: Psikopatolojik Bir Değerlendirme. *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5(2), 72-87.
- Altınova, H. H. & Duyan, V. (2013). Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2), 9-22.
- Aslan, D., Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T., & Temel, F. (2008). Ankara'da İki Hemşirelik Yüksekokulunun Birinci ve Dördüncü Sınıflarında Okuyan Öğrencilerinin Flört Şiddetine Maruz Kalma, Flört İlişkilerinde Şiddet Uygulama Durumlarının ve Bu Konudaki Görüşlerinin Saptanması Araştırması. *Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜKSAM)*.
- Ayyıldız, A. B., & Taylan, H. H. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddeti Tutumları: Sakarya Üniversitesi Örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(86), 413-427.
- Baker, C. K., & Helm, S. (2010). Pacific Youth and Shifting Thresholds: Understanding Teen Dating Violence In Hawaii. *Journal of School Violence*, (9), 154–173.
- Bakır, A. & Kalkan, M. (2019). Siber Flört İstismarı Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 75-95.
- Bakır, A. (2019). Romantik İlişkilerde Siber Flört İstismarının Beden İmgesi ve Benlik Saygısıyla İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Bennett, D. C., Guran, E. L., Ramos, M. C., & Margolin, G. (2011). College Students' Electronic Victimization in Friendships and Dating Relationships: Anticipated Distress and Associations with Risky Behaviors. *Violence and Victims*, 26(4), 410–429.
- Bora, A. & Üstün, İ. (2005). “Sıcak aile ortamı”: Demokratikleşme sürecinde kadın ve erkekler. İstanbul: TESEV Yayınları. Erişim adresi: https://www.tesev.org.tr/wp-content/uploads/rapor_Sicak_Aile_Ortami_Demokratiklesme_Surecinde_Kadin_Ve_Erkekler.pdf 131
- Borrajo, E., Gámez-Guadix, M., & Calvete, E. (2015a). Justification Beliefs of Violence, Myths About Love and Cyber Dating Abuse. *Psicothema*, 27(4), 327-333.

- Borrajo, E., Gámez-Guadix, M., & Calvete, E. (2015b). Cyber Dating Abuse: Prevalence, Context, and Relationship with Offline Dating Aggression. *Psychological Reports*, 116(2), 565–585.
- Burke, S. C., Wallen, M., Vail-Smith, K., & Knox, D. (2011). Using Technology to Control Intimate Partners: An Exploratory Study of College Undergraduates. *Computers in Human Behavior*, 27(3), 1162–1167.
- Cava, M. J., Ferrer, B. M., Buelga, S. & Carrasco, L. (2020). Sexist Attitudes, Romantic Myths, and Offline Dating Violence as Predictors of Cyber Dating Violence Perpetration in Adolescents. *Computers in Human Behavior*, 111, 1-11.
- Çimen, O. & Şah, U. (2022). Heteroseksüel Gençlerin Flört Şiddeti Üzerine Söylemleri. *Journal For Women Studies*, 23(1), 93-112.
- Darvell, M. J., Walsh, S. P., & White, K. M. (2011). Facebook Tells Me So: Applying The Theory of Planned Behavior to Understand Partner-Monitoring Behavior on Facebook. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(12), 717-722.
- Deans H., & Bhogal, M., S. (2019). Perpetrating Cyber Dating Abuse: A Brief Report on The Role of Aggression, Romantic Jealousy and Gender. *Current Psychology*, (38), 1077-1082.
- Draucker, C. B., & Martsof, D. S. (2010). The Role of Electronic Communication Technology in Adolescent Dating Violence. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing*, 23(3), 133–142.
- Epstein-Ngo, Q. M., Roche, J. S., Walton, M. A., Zimmerman, M. A., Chermack, S. T., & Cunningham, R. M. (2014). Technology-Delivered Dating Aggression: Risk and Promotive Factors and Patterns of Associations Across Violence Types Among High-Risk Youth. *Violence and Gender*, 1, 131-133.
- Erkuş, A. (2013). *Bilimsel Araştırma Süreci*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Eurostat. (2019). Participation in formal or informal voluntary activities or active citizenship by sex, age and educational attainment level. Erişim adresi: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_scp19/default/table?lang=en.
- Hinduja, S., & Patchin, J. W. (2011). *Electronic Dating Violence: A Brief Guide for Educators and Parents*. Erişim adresi: http://cyberbullying.org/electronic_dating_violence_fact_sheet.pdf.
- İpek, S. (2020). Dijital flört şiddetinin suskunluk sarmalı bağlamında incelenmesi: Türkiye - İspanya karşılaştırmalı tren testi uygulaması. Yüksek Lisans Tezi. Medipol Üniversitesi, İstanbul.

- Johnson, S. E. (2017). Teen Digital Dating Abuse: Development and Validation of a Self-Report Measure. Doktora Tezi, Northeastern University, Boston, ABD.
- Korchmaros, J. D., Ybarra, M. L., Langhinrichsen-Rohling, J., Boyd, D., & Lenhart, A. (2013). Perpetration of Teen Dating Violence in a Networked Society. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, (16), 561–567.
- Köseoğlu, M. (2018). Kadına yönelik şiddet sorununun sosyalleşme süreci ve toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde değerlendirilmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 19(42), 77-95. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sobbiad/issue/39183/434703>
- Kutlu, M., Savcı M., Demir, Y. ve Aysan, F. (2016). Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formunun Türkçe Uyarlaması: Üniversite Öğrencileri ve Ergenlerde Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(Ek1), 69-76.
- Lara, L. (2020). Cyber Dating Abuse: Assessment, Prevalence, and Relationship with Offline Violence in Young Chileans. *Journal of Social and Personal Relationships*, 1-19.
- Leisring, P. A., & Giumetti, G. W. (2014). Sticks and Stones May Break My Bones, But Abusive Text Messages Also Hurt: Development and Validation of The Cyber Psychological Abuse Scale. *Partner Abuse*, 5(3), 323–341.
- Machimbarrena, J. M., Calvete, E., Fernández-González, L., Álvarez-Bardón, A., Álvarez-Fernández, L. & González-Cabrera, J. (2018). Internet Risks: An Overview of Victimization in Cyberbullying, Cyber Dating Abuse, Sexting, Online Grooming and Problematic Internet Use. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15, 2471, 1-15.
- Makepeace, J., M. (1981). Courtship Violence Among College Students. *Family Relations*, 30(1), 97-102.
- McCarry, M, & Lombard, N. (2016). Same Old Story? Children and Young People’s Continued Normalisation of Men’s Violence Against Women. *Feminist Review*, 112(1), 128-143.
- Miller, E., Culyba, A. J., Paglisotti, T., Massof, M., Gao, Q., Ports, K. A., Kato-Wallace, J., Pulerwitz, J., Espelage, D. L., Abebe, K. Z. & Jones, K. A. (2020). Male Adolescents’ Gender Attitudes and Violence: Implications for Youth Violence Prevention. *Am J Prev Med*, 58(3), 396–406.
- Mosley, M. A. & Lancaster, M. (2019). Affection and Abuse: Technology Use in Adolescent Romantic Relationships. *The American Journal of Family Therapy*, 47(11), 1-15.

- MTV (2011). *Associated Press-MTV Digital Abuse Survey August 2011*. Erişim adresi: http://www.athinline.org/pdfs/MTV-AP_2011_Research_Study-Exec_Summary.pdf
- Ouytsel, J. V., Ponnet, K., Walrave, M. & Temple, J., R. (2016). Adolescent Cyber Dating Abuse Victimization and Its Associations with Substance Use, and Sexual Behaviors. *Public Health*, 135, 147-151.
- Palabıyık, A. F. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumlarına Yaratıcı Dramanın Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Passarelli, R., E. (2016). Teen Dating Violence in a Connected World: Understanding and Exploring Cyber Dating Abuse. Yüksek Lisans Tezi, Miami Üniversitesi, Ohio.
- Próspero, M. (2007). Young adolescent boys and dating violence. *Affilia: Journal of Women and Social Work*, 22(3), 271-280.
- Reed, L. A., Tolman, R. M., & Safyer, P. (2015). Too Close for Comfort: Attachment Insecurity and Electronic Intrusion in College Students' Dating Relationships. *Computers in Human Behavior*, 50, 431-438.
- Reed, L. A., Tolman, R. M., & Ward, L. M. (2016). Snooping and Sexting Digital Media as a Context for Dating Aggression and Abuse Among College Students. *Violence Against Women*, 1-21.
- Reed, L. A., Ward, M., Tolman, R. M., Lippman, J. R. & Seabrook, R. C. (2021). The Association Between Stereotypical Gender and Dating Beliefs and Digital Dating Abuse Perpetration in Adolescent Dating Relationships. *Journal Interpers Violence*, 36 (9-10), 1-25.
- Reyes, H. L. M., Foshee, V. A., Niolon, P. H., Reidy, D. E., & Hall, J. E. (2016). Gender Role Attitudes and Male Adolescent Dating Violence Perpetration: Normative Beliefs as Moderators. *Journal of Youth and Adolescence*, 45(2), 350-360.
- Rideout, V., Roberts, D., & Foehr, U. (2005). *Generation M: Media in the lives of 8- to 18-year-olds*. Menlo Park, CA: Kaiser Family Foundation.
- Sears, H. A., Byers, E. S., & Price, E. L. (2007). The Co-Occurrence of Adolescent Boys' and Girls' Use of Psychologically, Physically, and Sexually Abusive Behaviours in Their Dating Relationships. *Journal of Adolescence*, 30(3), 487-504.
- Selçuk, K. T., Avcı, D. & Mercan, Y. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddetine Maruziyet: Flört Şiddetine Yönelik Tutumların ve Toplumsal Cinsiyet Algısının Şiddete Maruziyet ile İlişkisi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(3), 302-308.

- Set, Z. (2020). Flört Şiddeti: Bir Gözden Geçirme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 12(4), 444-454.
- Stonard, K. E., Bowen, E., Walker, K., & Price, S. A. (2017). They'll Always Find a Way to Get to You": Technology Use in Adolescent Romantic Relationships and Its Role in Dating Violence and Abuse. *Journal of Interpersonal Violence*, 32, 2083-2117.
- Stonard, K., E. (2019). Technology-Assisted Adolescent Dating Violence and Abuse: A Factor Analysis of the Nature of Electronic Communication Technology Used Across Twelve Types of Abusive and Controlling Behaviour. *Journal of Child and Family Studies*, 28, 105 -115.
- Stonard, K., E. (2021). The Prevalence and Overlap of Technology-Assisted and Offline Adolescent Dating Violence. *Current Psychology*, 4, 1056–1070.
- Taşdemir, Z. S., Yetkin, M. K. & Karakuş, M. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddeti Davranışlarına Yönelik Tutumlarının Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Bağlamında Değerlendirilmesi: Eskişehir Örneği. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 5(2), 295-323.
- Turan, R. & Duy, B. (2020). Self-Esteem, Attachment, Gender Roles and Social Approval as Predictors of the Attitudes Toward Dating Violence . *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 10 (56) , 1-36.
- Ybarra, M. L., Diener-West, M., & Leaf, P. J. (2007). Examining the Overlap in Internet Harassment and School Bullying: Implications for School Intervention. *Journal of Adolescent Health*, 41(6), 42–50.
- Zweig, J.M., Dank, M., Lachman, P., & Yahner, J. (2013). *Technology, Teen Dating Violence and Abuse, and Bullying*. Erişim adresi: https://www.urban.org/research/publication/technology-teen-dating-violence-and-abuse-and-bullying/view/full_report.